

ДОНЧО ЦОНЧЕВ БЛАТОТО

chitanka.info

Момчето беше тригодишно, когато отиде за пръв път на лов — тогава снегът от двете страни на пъртината стигаше до пискюла на плетената му шапка и затова през цялото време, освен общата околна белота, виждаше само краката на баща си. Тази картина бе останала в него дълбоко и завинаги, тя се уплътняваше в съзнанието му и извикваше на лицето му най-щастлива гримаса — особено когато се случеше да чуе от околните истинското ѝ заглавие: „По стъпките на баща си“. Момчето и не мечтаеше повече, това съдържаше всичко.

Двамата и сега вървяха така, по стария навик, само че този път въобще нямаше сняг и годините на момчето не бяха три, а цели дванадесет. Пушката, която беше в ръката му, той бе получил тъкмо по този повод — дванадесет навършени — и на приклада освен имената му бе още издълбано: „За 7.XII.1980 от баща му“.

Беше зелено наоколо — толкова, колкото може да бъде зелено в бластистия скътан топлик. Вече години наред — по пътя си от дете до юноша — малкият ловец се бе учудвал как може едно място да бъде толкова хубаво и толкова рязко различно от околността. В самия край на големия град (от последните къщи тук ясно се чуваха гласове) сред скучните ниви, трънаци, боклуци животът в бластистия оазис си съществуваше от векове — за огромно и растящо удивление на онези, които подробно го опознаваха.

Камъшът беше гъст, висок човешки бой и малко отгоре — есен изсъхваше на мястото си, топъл и бозав, пролет зелените копия отново се устремяваха към небето. Туфи острица, меки петна от отава и детелина, тук-там бистро зелени очи от педя водица — с килима на дивата леща.

Нищо не можеше тъй да погали душата, както го правеше този пейзаж. Петнайсет минути с колата от къщи. Никакви алеи от червена сгурия, табели със смешни съвети и уплашени, притичващи преждевременни старци. Никакво „чудо на природата“, а просто самата природа такава, каквата е тя. Дори огромният черен утайник не можеше да я измени; напротив — тя беше почнала да го надвива. Смрадта се изчистваше от ветровете, върбите и камъшът напиреха неудържимо по бреговете, индустриалната тиня се оцеждаше, макар и бавно ето че патиците започнаха да се виждат на огромни ята и в самия утайник. Момчето вече знаеше отлично, че дивите животни са най-тънкия, най-сигурният уред за измерване на развалата на природата

— зяпаше патиците прикрито, притихнало и естествената му омраза към думата „утайник“ също полека се ощеждаше.

Те дълго бяха разговаряли с баща си за тинята, пушеците и вонята, за многото къщи, хора и автомобили, за умрелите, изтравени зайчета, яребици и фазани — за все по-рядката пролетна, радостна, трогателно пълна с надежди песен на пъдпъдъка, идваща от светлата овесена нива, опряла перчем о гората: „Аз съм тук! Аз съм тук! Аз съм тук!“ ...

Ах, колко упование, вяра и дълбоко роднинство с живота носеха малките, странните, кратките звуци от блатото. Забравили пушките си в ръце, бащата и синът замръзваха подобно на кучета в стойка и с отворена уста дълго, дълго слушаха монотонния хор на вечните водни кокошки, внезапния крясък на бекасината, поглеждаха с едно око орела отгоре — очакваха залеза, след който започваше лудият празник.

В тишината, в припадащия здрач, откъм бакърена-та западна ивица на небето най-напред долиташе едно далечно, като от звездите: „Прим! Прим-прим!“ Само след миг-два звукът се чуваше близо или пък вече от източната страна, от южната, от северната: „Прим! Прим-прим!“ Ехо ли беше? Други пернати снаряди ли бяха? „Кр-кррррррр! Кр-крррррр!“ — над главата ти.

„Фиу! Фиу-фиу! Фиу!“ И свистенето на криле, вече десетки, стотици криле, фучене на ятото над главата ти, като че ли вътре в главата ти (звук за сънуване, докато трае животът) и черните силуети изчерта-ват дъгата на инстинкта и на рода си, та след миг чуваш как порват водната, тъмната бляскавост между ка-мъша.

Стрелбата е по-малкото изживяване. Тя нищо не отнема от неизброимото множество. Тя е игра и спорт, и малко суета, разбира се. И после много, много дълго виране в неописуемите шарки на перцата (и те са суета — шарките на перцата — тук, в блатото, всичките думи са прости и лесно възможни като самото естество), и после радост от студа, тъмницата, калта и премръзналия крак — всичко, което създава мъжете и тяхното външно и вътрешно здраве. Стрелбата всъщност само украсява дивия, прекрасен божи панаир на блатните звуци.

„Ва-ак, вак, вак, вак!“ Вече е съвсем тъмно. След примкарите, чакъркчийките, фишовете идат тежките зеленоглавки. Вече стрелбата е стопроцентово рицарство — в мрака шансовете са на страната на жертвата.

Десетина минути са минали — тишината се възцарява. Само малки плясъци откъм водата. Само тихите, нежните звуци — родовете, роднините и приятелите от пернатото царство се търсят. Някои се намират и се къпят в неизразима радост до другия. Някои с кръгли очи установяват, че близкият е загубен завинаги.

Животът е суров и прекрасен, едно до друго двете, примесени и двете едното в другото и обратно; смъртта е само част от живота, разбира се, тъй както бозавите, нужните останки от лански камъш. Животът е всичките думи, а неговата същност съдържа само една: безкраен.

Вървят към блатото момчето и бащата, наоколо е зелено и тихо. След малко слънцето ще залезе. Те знаят местата стъпка по стъпка, тази игра се повтаря с години. Единият ще застане тук, другият — там. Ако се чуе в тъмното „Запорожец“ — Боян е. Ако през нивата откъм шосето се появи силует — Йордан е. Знае мястото и на бай Колю, и на Геле, и на Анастас.

Вървят бащата и синът — околната проста картина одежда утайките от душите им. Надвива ги. Ветрецьт отнася лошите мисли, неудържимо напират любов към природата и живота.

Те вече са на стотина крачки от местата, където ще чакат прелета, когато забелязват огромен булдозер.

— Това какво е? — несигурно се обажда момчето.

— Булдозер, не виждаш ли.

— Какво прави тука?

Бащата сви рамене и спря, за да запали цигара.

— Здравейте — каза някой и тръгна към тях.

— О, Хадайт, ти ли си — каза бащата и подаде цигарите си към трудовачето. — Здравсти. Какво става тука?

— Ами ние почнахме — каза войничето. — Утре идват още машини и до края на месеца ще може вече да се оре.

— Къде?

— Тука — посочи неопределено войничето.

Бащата и синът направиха още няколко крачки и видяха канала. До него бяха стоварени циментови тръби, водата сред камъша я нямаше.

Те забързаха мълком напред — от най-голямото водно огледало беше останала тиня. Отидоха на друга страна, все така бързо и

мълчешката — войничето колебливо остана зад тях.

Нямаше вода. Не се чуваха, нито се виждаха вечните черни кокошчици. Една бекачина изкряска в краката им и отлетя — още тихо стана след нея.

— Свърши — каза бащата дрезгаво, след като дълго бяха мълчали, изправени един до друг.

Те винаги имаха много да си говорят — дните и нощите все не им стигаха за това. Сега мълчаха и не търсеха — както обикновено — очите си.

Откъм шосето, през нивата, се появи силует.

— Чичо Йордан — каза момчето.

Бащата пушеше и мълчеше. След малко човекът дойде, поздрави и си подаде ръката на двамата. После откачи патицата от висулките си и я даде на момчето.

— Не, не искам — каза то и гласът му се скъса.

— Вземи, вземи — каза чичо Йордан. — Това е северна патица. Ние с баща ти сме виждали много.

Момчето склони неохотно и окачи патицата на своите висулки. След това се обърна с гръб и остана така. Чичо Йордан се усмихна сладко — гледаше как патицата е опряна о земята, спомняше си случаите, в които малкият ловец отчаяно надигаше патрондаша с висулките, но дивечът все тъй се влачеше до краката му.

— Свърши — повтори бащата като на себе си.

— Видях — каза Йордан. — Аз обиколих тука следобед.

Здрачът припаднаше бързо, момчето събра сила да си извърне главата (сълзите му не се виждаха в тъмното) и каза грубо:

— И аз съм виждал много!

— Какво? — попита чичо Йордан.

— Каквото трябва!

Момчето искаше още да им говори. Да им припомни как толкова пъти бе свалял светкавично мяркащите се силуети, как те тупваха тежко в снега, във водата и на тревата, как това искрено „Браво!“, произнасяно от възрастните ловци, от старите майстори, беше по-скъпо от всичко в малкия му живот досега, как един ден то, момчето, искаше да има свое момче, да му купи още по-хубава пушка, разбира се, и да го води със себе си и с дядо му тука, да върне достойно, каквото беше получило, по истинския безкраен модел на живота и как

това ще бъде — ето — невъзможно вече, къде да го заведе?, къде е блатото?, къде е панаирът на звуците от небето?, мечтаният, сънуван панаир от вечните звуци на блатото — външното и вътрешното здраве на истинските мъже.

О, момчето искаше толкова много сега да изговори, но тъничкият още глас се загуби навътре в гърдите му, потъна там, удавен в неизказуема мъка и то си остана тихо в налитация, немия мрак — подобно на големите мъже до него.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.